

★, Johann Lurf, 2017

08.04.18

Diumenge 18:30 h

OBSERVANT EL CEL

Una espurna de llum en la foscor perfilaria davant la mirada d'un observador una mena d'arabesc en moviment continu que li atraparà la visió. No caldria gaire més per percebre què és el cinema; n'hi hauria prou, potser, amb un projector encès en una sala fosca o la projecció de les dues pel·lícules que reuneix aquesta sessió: **Lights**, d'António Palolo, i ★, de Johann Lurf, on les imatges abstractes i les investigacions sobre la llum són succeïdes per d'altres de figuracions del sol, constel·lacions, estrelles i galàxies.

Lights, António Palolo, 1972-1976
sense so, 20 min (orig. Super 8)

★, Johann Lurf, 2017
so, 98 min

Projecció en digital

I.

Paral·lelament a la seva obra pictòrica, **António Palolo** (Évora, 1946-Lisboa, 2000) va realitzar a finals dels anys seixanta i al llarg dels setanta un conjunt de treballs fulgurants en 8 mm i en Super 8, experiències cinètiques a partir de les quals emprèn una investigació sobre la llum, el color i el moviment. (...) Per bé que en la seva pintura hi poden haver elements cinètics, les pel·lícules mudes d'António Palolo assagen camins d'experimentació perceptiva que el seu treball pictòric no va poder assolir i radicalitzen la seva recerca plàstica. (...) En molts dels seus treballs fílmics dels anys setanta, Palolo emprèn de manera obsessiva una recerca al voltant de la llum: **Lights** (1972-1976) podria ser el millor exemple d'aquesta exploració. A partir de la manipulació de la càmera en la captació de la llum i de l'ús de filtres, aquesta pel·lícula configura un calidoscopi de llums abstractes de diferents colors, reflexos, iris fragmentats, mires, formes circulars, espurnes de llums en la foscor puntuades per imatges de cels gairebé blancs: no caldria gaire més per percebre què és el cinema. (...) Ens situem encara davant del caràcter mecànic de l'aparell cinematogràfic, l'obertura i el tancament del diafragma, i la naturalesa projectil de la visió. Seguint Jeff Wall, diríem que som en el terreny "envidrat i relativament sec" de l'òptica, propi de la "visió moderna que es va separar del sentit d'immersió en l'incalculable" i que el fotògraf associa amb la "intel·ligència líquida". Aquesta immersió la farà literalment Palolo en la seva última pel·lícula, *OM* (1977-1978), un film mut constituït per seqüències de fluids de diferents colors que en moviment continu configuren topografies inesperades, oceàniques, còsmiques o geològiques. En altres pel·lícules anteriors Palolo ja havia manifestat interès per la cosmogonia: a **Lights**, per exemple, les imatges abstractes són succeïdes per d'altres de figuracions del sol, constel·lacions i galàxies. (...) Si per a l'artista les seves pintures són una mena d'"impressions digitals del moment", on es veu "com corre el pensament", en la seva última pel·lícula, a partir de mesclades de tintes, prova de donar visibilitat a l'invisible. (...) La primera imatge d'aquest film-pintura [*OM*] presenta la retina d'un ull: un ull situat més enllà dels codis "secs" de l'òptica i submergit en els pous de les lleis còsmiques, capaç de percebre els moviments més microscòpics d'una cèl·lula i, al mateix temps, les curvatures més llunyanes d'una galàxia.

– Celeste Araújo, "Las películas de António Palolo", a Blogs&Docs, novembre de 2012.

II.

"I llavors vam sortir a reveure les estrelles."
– Cant XXXIV. Últim vers de l'Infern del Dant.

La pel·lícula ★, del cineasta i projeccionista austríac **Johann Lurf**, presenta materialment les estrelles que apareixen representades en els cels nocturns de moltes pel·lícules al llarg de la història del cinema. És un repàs cronològic per la representació del paisatge estel·lar al llarg de més de cent anys de cinema, començant per pel·lícules mudes i seguint fins a d'altres de recents de diferents gèneres, no tan sols de ciència-ficció, que s'han aturat a observar el cel. Diferents fragments estel·lars configuren un viatge als diversos tons de la foscor del cel, una matèria difícil de representar amb precisió en el cinema i que ha tingut diverses interpretacions al llarg dels anys, des de la màgia dels primers trucatges fins als recents efectes especials: punts rutilants en el buit negre, nebuloses incandescentes en moviment o en quietud i el silenci impressionant.

SUB UMBRA

De vegades, a la nit, Gilliatt obria els ulls i mirava l'ombra. Se sentia estranyament commogut. Els ulls oberts sobre la negror. Situació lúgubre; ansietat. Un sostre de tenebres fora mida; una alta foscor sense bus possible; barrejada amb aquesta foscor la llum, no sé quina llum vençuda i ombrívola, claredat reduïda a pols; és això una llavor? És això una cendra? Milions de llums, cap claredat, una vasta ignició que no revela el seu secret, una difusió de foc en pols que sembla un estol de guspies aturat, el desordre del remolí i la immobilitat del sepulcre, el problema oferint una obertura de precipici, l'enigma que mostra i oculta la seva cara, l'infinit disfressat de negre, vet aquí la nit. (...) L'home davant de la nit es reconeix incomplet. Veu la foscor i sent la malaltia. El cel negre és l'home cec. L'home, cara a cara amb la nit, s'abat, s'agenolla, es prosterna, s'arrossega cap a un amagatall, o voldria tenir ales. Gairebé sempre desitja fugir, vol evitar la presència informe del desconegut. Es pregunta què és allò; tremola, s'abat, ignora, també de vegades hi vol anar, allà. Anar allà? On? Allà. On és allà? Què hi ha allà? Aquesta curiositat és evidentment la de les coses prohibides, perquè sobre el particular tots els ponts al voltant de l'home estan trencats. (...)

–Victor Hugo, *Els treballadors del mar*.

Propera projecció:

12.04.18

Dijous 18:30h

CINE ESTRUCTURAL FEMENÍ.

ANTICIPACIÓ, ORDENACIÓ, REPETICIÓ.

xcentric.cccb.org